

ZAJĘCIA TERENOWE W NAUCZANIU AKADEMICKIM

Patrycja Talarska, Paweł Woliński, Mateusz Wojcieszak
Wydział Biologii UAM w Poznaniu, Sekcja Edukacji Przyrodniczej

fot. Paweł Woliński

Prowadzenie obserwacji terenowych BEAGLE

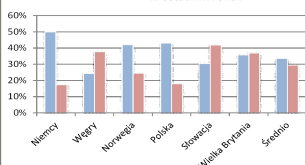
W ramach projektu przeprowadzono ankietę wśród nauczycieli z Niemiec, Norwegii, Polski, Słowacji, Węgier i Wielkiej Brytanii. Celem ankiety było zbadanie, w jakim stopniu nauczyciele (ze szkół podstawowych i gimnazjów) uwzględniają zajęcia terenowe w swoich planach nauczania oraz jakie widzą przeszkody i potrzeby w realizacji tego typu zajęć.

Nauczyciele biorący udział w projekcie potwierdzają naszą hipotezę z początku posteru, że zajęcia terenowe nie są realizowane głównie przez zbyt obciążony program nauczania i konieczność jego realizacji.

Można przypuszczać, że również ten element jest jedną z przyczyn, dla których tak mało zajęć terenowych jest realizowanych podczas toku studiów.

Mamy nadzieję, że prezentowana poniżej tabela zalet i przeszkód w prowadzeniu zajęć terenowych pomoże w zrozumieniu ważnej roli w toku studiów i spowoduje zwiększenie ich liczby.

Pytanie: Jak często organizowałeś (-aś) zajęcia terenowe w ostatnim roku?

Wiele badań i praktycznie każdy z wykładowców podkreśla fakt, że przeprowadzanie zajęć terenowych ma korzystny wpływ na poziom zapamiętanej przez studentów wiedzy. Pozwalają również na lepsze odniesienie wiedzy teoretycznej zdobytej podczas studiów do praktyki.

Z uwagi na to, pojawia się pytanie, dlaczego tak mało zajęć terenowych jest przeprowadzanych podczas toku Studiów? Wydaje się, że jedyną odpowiedzią, jest brak czasu w napiętym planie zajęć.

My w trakcie 4 lat studiów mieliśmy jedynie 3 zajęcia terenowe, jest to naszym zdaniem stanowczo za mało.

Poprzez nasz plakat, chcielibyśmy zwrócić uwagę na ważny aspekt zajęć terenowych w nauczaniu akademickim.

Zalety prowadzenia zajęć terenowych	Przeszkody w prowadzeniu zajęć terenowych
Możliwość oglądania organizmów w naturalnym środowisku	Czas trwania zajęć
Nauka prowadzenia obserwacji, wycołgania wniosków, stawiania hipotez i problemów badawczych	Problemy ze znalezieniem w mieście odpowiednich terenów do prowadzenia obserwacji terenowych
Nauka korzystania z przyrządów (lornetek, aparatów fotograficznych)	Uzależnienie od warunków pogodowych
Odpowiednie połączenie wiedzy teoretycznej z ich praktycznym zastosowaniem	Kompetencje nauczyciela

Formy zajęć terenowych

Można wyróżnić kilka form zajęć terenowych, które różnią się nie tylko długością trwania, ale także zdobywanymi umiejętnościami.

- Lekcje w terenie—zajęcia przeprowadzane poza szkołą, w ramach jednej lub dwóch godzin lekcyjnych, są ściśle związane z aktualnie realizowanym programem nauczania.

Jak podkreśla E Świtalski (1990) na lekcji w terenie uczeń uczy się patrzeć i dostrzegać, mierzyć i obliczać, porównywać i sprawdzać, porządkować i systematyzować wyniki.

- Ćwiczenia terenowe—polegają na bezpośredniej obserwacji i wykonywaniu samodzielnie przez uczniów pomiarów, powiązanych z analizą, wnioskowaniem. Ważna jest tu samodzielna interpretacja zebranych materiałów. Główną rolą tych zajęć jest kształcenie lub doskonalenie wiedzy i umiejętności. Takie ćwiczenia terenowe mogą się odbywać na ścieżkach dydaktycznych.

- Wycieczka szkolna—taki charakter zajęć pozwala na realizację programu nauczania w sposób interdyscyplinarny. Wycieczki szkolne dają możliwość szerszego spojrzenia na omawiane zagadnienie z kilku przedmiotów np. biologii, geografii, fizyki, a także wiedzy o kulturze. Jest to bardzo ważne dla uczniów, pokazuje im się przez to, że nauczany materiał ma związek z życiem codziennym, a także ułatwia połączenie w całość różnych punktów widzenia dotyczących omawianego materiału na poszczególnych lekcjach.

fot. Mateusz Wojcieszak

fot. Mateusz Wojcieszak

fot. Paweł Woliński

Bibliografia:

- Ogórek J., Rola zajęć terenowych w nauczaniu przyrody [online], [dostęp 23.03.2015] Dostęp w Internecie: <http://www.nowaera.pl/pomoce/inne/4.html?limitstart=10>
- Świtalski E., 1990: Zajęcia w terenie w nauczaniu geografii. [w:] Dylikowa A. (red): Dydaktyka geografii w szkole podstawowej, WSiP, Warszawa
- Batorczak A., 2010, Wyjźdźmy w plener. Międzynarodowe programy edukacyjne dotyczące różnorodności biologicznej, Warszawa